

IKT ETTEVÕTETE KONKURENTSIVÕIME TÕSTMINE INNOVATSIOONIPROGRAMMI CIP KAUDU

Siiim Läänelaid
CIP ICT PSP NCP
Invent Baltics OÜ
siim.laanelaid@invent.ee

Euroopa Liidu konkurentsivõime ja innovatsiooni programm (*Competitiveness and Innovation Framework Programme*, CIP) asutati 2006. aastal, et toetada projekte aastatel 2007–2013. Programm jaguneb kolmeks alaprogrammiks (ettevõtlus ja innovatsioon, IKT poliitika toetus ja intelligentne energia), mis jagunevad omakorda erinevateks toetusmeetmeteks (vt ka joonis 1).

Joonis 1. Euroopa Liidu konkurentsivõime ja innovatsiooni programm

IKT poliitika toetuse programmi (*ICT Policy Support Programme*, ICT PSP) eesmärk on soodustada ja kiirendada jätkusuutliku, konkurentsivõimelise, innovaatilise ja kaasava infoühiskonna kujunemist. Uudsete IKT lahenduste kasutuselevõtu ettevõtluses määrab erasektor ise ning avaliku sektori roll on vaid luua keskkond ja jagada informatsiooni IKT lahenduste võimaluste kohta. IKT kasutuselevõtu avalikku huvi pakkuvates valdkondades nagu tervis, kaasamine, kultuuriväärtused, õppimine, avalik haldus või energiatõhusus nõuab rohkem ettenägelikke tegevuskavasid ja sekkumist. Peamised komistuskivid on siin IKT-põhiste teenuste vähene ühildumine erinevate riikide vahel ja turu killustatus. IKT poliitika toetuse alamprogramm aitab ellu viia i2020 strateegia eesmärgid, luues uudsetele IKT lahendustele turgu avalikku huvi pakkuvates valdkondades. See omakorda aitab kaasa uue väikeettevõtluse arengule Euroopas.

IKT poliitika toetuse programm aitab kasutada valdkonna teadus ja arendustegevuse tulemusi ning on suunatud juba väljatöötatud lahenduste rakendamisele üle Euroopa. Nii tagatakse Euroopa tegevuskavade elluviimine, aga ka ELi toetuste võimalikult efektiivne kasutamine. Toetatud teadus- ja arendustegevuse projektide tulemit aidatakse edasi viia konkreetse toote, turu ja rakenduseeni. Arendustegevust IKT poliitika toetuse programmi raames ei toetata. Konkreetsemalt on sellel programmil kolm eesmärki:

- käivitada üleeuroopalised avalikud IKT-põhised teenused avalikes huvides, toetades eelkõike väikese ja keskmise suurusega ettevõtteid (VKE) ja nende tegutsemiskeskonda;
- vähendada killustatust Euroopa Liidu IKT-põhiste teenuste turul, et luua rohkem ettevõtlusruumi VKEdele;

- rahastada VKEde osalemist innovaatiliste IKT projektide elluviimisel pilootprojektide ja võrgustike raames koostöös lõppkasutajatega.

Programmi maht ja senised tulemused

IKT poliitika toetuse programmi eelarve suureneb aasta-aastalt. Kui 2007. aasta toetuseelarve oli 57 miljonit eurot, siis 2013. aasta taotlusvoorus toetatakse projekte juba kokku 149 miljoni euro suuruses summas. Tõenäoliselt on programmi uudsuse ja suhteliselt väikeste toetussummade tõttu programmi algusaastatel ka taotlejate huvi programmi vastu olnud võrreldes teadusrahastutega suhteliselt tagasihoidlik. Esimeses taotlusvoorus esitati 86 taotlust, millest rahuldati 22 (25%). Teises taotlusvoorus esitati 66 taotlust, millest rahuldati 19 (29%).

Eesti esinemine varasemates taotlusvoorudes

Esimese taotlusvooru projektides osales kokku üle 1000 partnerorganisatsiooni üle Euroopa. Edukatest projektidest jäi sõelale üle 400 partnerorganisatsiooni. Neist kaheksa Eestist pärit organisatsiooni osalesid kokku üheksas taotluses, kuid mitte üheski neist koordinaatorina.

Edukad olid neli Eesti partneritega projekti: STORK, Dreaming, CALLIOPE ja NESIS. Esimese voorus esitatud projektid on kõik hinnatud ning edukate taotlejatega lepingud sõlmitud. Edukateks partneriteks osutusid üleeuroopalise rakenduse projektis (piloot A) STORK osalev AS Sertifitseerimiskeskus, uudse rakendamise esmakordsesse kasutusse võtmise projektis (piloot B) Dreaming kaasa tegev AS Ida-Tallinna Keskhaigla ning temaatilises võrgustikus CALLIOPE ja NESIS osalevad Eesti E-tervise Sihtasutus ja TietoEnator Eesti AS.

Sertifitseerimiskeskuse sertifitseerimise valdkonna juhi Tarvi Martensi sõnul on Eestis elektroonilise identiteedi (eID) arendamine väga heal järjel ning kogemus pikaajaline. Seetõttu on osalemine CIP programmi projektis STORK asjade loomulik käik. Projektiga luuakse võimalused erinevate riikide eID kasutamiseks Euroopa Liidus sõltumata asukohariigist. Martensi arvates on vaid selles projektis osaledes võimalik kaasa rääkida konkreetse üleeuroopalise süsteemi loomises ning arendada ka enda teenuseid vastavalt.

Eesti E-tervise SA jaoks on projektides osalemine eelkõige võimalus tutvustada Eesti e-tervise valdkonna saavutusi ning õppida teistelt sama valdkonna organisatsioonidelt. Sihtasutuse projektijuhi Katre Savi väitel oli võrgustikprojektis osalemine E-tervise SA jaoks 2007. aastal õige otsus. Projekti raames on loodud hulgaliselt uusi kontakte ning koostöö partnerite vahel on tänaseks juba märksa laiem kui CALLIOPE ise.

Eesti E-tervise SA on Euroopas tunnustatud partner. Eesti ja Türgi on kaks esimest riiki maailmas, kus rakendub üleriigiline terviseinfosüsteem. Katre Savi sõnul oli 2007. aastal CIP PSP programmi esimene aasta. See oli esimene aasta ka Eesti E-tervise SA-le alustada rahvusvahelise koostööga. Seepärast oli eriti oluline, et sihtasutus sai võimalike partnerlustest huvitatud projektide ja organisatsioonide leidmiseks kasutada riikliku kontaktpunktina toimiva Invent Baltics OÜ kontakte. Samade kontaktisikute kaudu otsiti sihtasutust juba 2008. aasta vooru jaoks! Eesti E-tervise Sihtasutuse jaoks on järgmine samm osaleda partnerina piloot A tüüpi projektides, mis on mõeldud konkreetsete üleeuroopaliste lahenduste kasutuselevõtuks. Selleks on sihtasutus asunud läbirääkimistesse 2007. aasta CIP PSP piloot

A voorust toetuse saanud ning 2008. aastal käivitatud projekti „European epSOS eHealth Project” juhtkomiteega, et liituda uue partnerina projekti konsortsiumiga.

Arvestades, et igas järgnevas CIP ICT PSP programmi taotlusvoorus on teemad üsna sarnased, osales teises voorus kokku natuke vähem partnereid kui esimeses. Ka Eesti partnerid olid esindatud vaid ühe organisatsiooniga, kuid see-eest edukas projektis: Eesti E-tervise SA temaatilise võrgustiku projektis EHR-Q-TN, mida koordineerib European Institute of Health Records (EuroRec).

Eesti partnerite senist osalemist võib pidada väga edukaks. Loodetavasti võtavad nad kolmandast taotlusvoorst aktiivselt osa mitte ainult partneritena, vaid ka koordinaatoritena. Taotluste tähtaeg on 2009. aasta juuni.

2009. aasta tööprogramm

2009. aastal saab taotleda toetust kaheksas valdkonnas, mis kokku jaguneb omakorda 23 alameetmeks. 2009. aasta oodatav eelarve on 107 miljonit eurot. Seda on ligi kaks korda rohkem kui eelneval kahel aastal ning see jagatakse laiali umbes 30 projekti vahel.

2009. aastal toetatavad valdkonnad ja meetmed

1. IKT tervises, kaasamiseks ja vananemise toetamiseks – 15 mln eurot

- 1.1. IKT ja patsiendikesksed terviseteenused*
- 1.2. Innovatiivsed e-tervise vahendid ja teenused – koosõppimine*
- 1.3. IKT väärika vananemise ja sõltumatu elu tagamiseks*
- 1.4. E-ligipääsetavus*

2. Digitaalsed raamatukogud – 25 mln eurot

- 2.1. Euroopa Digitaalse Raamatukogu teenused*
- 2.2. Euroopa Digitaalse Raamatukogu – digitaalse sisu koondamine Europeanasse*
- 2.3. Euroopa Digitaalse Raamatukogu – andmete digiteerimine Europeanas jaoks*
- 2.4. Avatud ligipääs teaduslikule informatsioonile*
- 2.5. Kultuuriväärtuste info kasutamine hariduses*

3. IKT valitsemises – 18 mln eurot

- 3.1. E-hanke pilootprojekti PEPPOL jätkamine*
- 3.2. e-IDM pilootprojekti STORK jätkamine*
- 3.3. Kaasav e-valitsemine: sotsiaalselt tõrjutud inimestele mõeldud paindlik, isikustatud ja mitmekesine teenusepakkumine*
- 3.4. Kasutajakeskne e-valitsemine*

4. IKT energiatõhususe ja keskkonna teenistuses – 8 mln eurot

- 4.1. IKT energiatõhususe tõstmiseks sotsiaalmajutuses*
- 4.2. IKT lahendused kliimamuutusest tingitud nähtuste ennetamiseks, nendest teavitamiseks ja mõjude vähendamiseks*

5. Mitmekeelne veeb – 14 mln eurot

- 5.1. Masintõlge mitmekeelse veebi jaoks*
- 5.2. Mitmekeelse veebi sisuhaldus: standardid ja parim praktika*
- 5.3. Mitmekeelse veebi sisuhaldus: meetodid, vahendid ja protsessid*

6. Avaliku sektori informatsioon – 9,5 mln eurot

6.1. Avaliku sektori informatsiooni kasutamise regulatsioon

6.2. Geograafilise informatsiooni kasutamine

7. Interneti areng ja turvalisus (k.a RFID) – 6 mln eurot

7.1. Euroopa infrastruktuur turvaliseks informatsiooni juhtimiseks

7.2. Väikese- ja keskmise suurusega ettevõtete (VKE) konkurentsieelise suurendamine
RFID lahenduste kasutuselevõttuga

8. Avatud innovatsioon, kasutajakogemused ja nn Living Lab'id – 4 mln eurot

8.1. Euroopa Living Lab'ide parima praktika jagamine, kaasates VKEsid kui lõppkasutajaid ja teenusepakkujaid

Projektid, toetusmäärad ja taotlemine

CIP ICT PSP raames toetatakse 2009. aastal nelja tüüpi projekte: piloot A, piloot B, temaatiline võrgustik ja parima praktika võrgustik.

Piloot A tüüpi projektid on mahult, mõjult ja ulatuselt suurimad ning on suunatud juba kuskil ELi riigis, regioonis või omavalitsuses eksisteeriva innovaatilise IKT lahenduse või teenuse rakendamisele Euroopa tasemel. Selliste projektide toetusmäär võib olla 5–10 miljonit eurot projekti kohta.

Piloot B tüüpi projektid on mahult natuke väiksemad, ELi toetus 2–2,5 miljonit eurot ning on suunatud partneritelt uute lahenduste või teenuste reaalsele rakendamisele.

Temaatilise võrgustiku ja parima praktika võrgustiku projektid on nn pehmete tegevuste projektid, mis toovad kokku kvoorumi Euroopa tasemel organisatsioonidest tööprogrammis toodud valdkondades. Eesmärk on valmistada ette ühine teadmusbasis ning kokkulepped ja standardid ühtseks arenguks vajalikes valdkondades. Samuti soovitakse vältida killustatust kõige varasemas võimalikus staadiumis. Selliseid projekte toetatakse vastavalt 0,3–0,5 või 3–5 miljoni euroga projekti kohta.

CIP ICT PSP projektide toetusmäär on üldjuhul 50% abikõlblikest kuludest (80% parima praktika võrgustiku projektidel). Piloot A ja piloot B projektide puhul lisandub personalikulu pealt arvestatav üldkulu 30%.

Projektide kestus on kuni 36 kuud, olenevalt konkreetsest teemast või meetmest ja projekti tüübist. Keskmise partnerite arv ühes projektis oli 2008. aasta kutses 11. See näitab selgelt, et programmdokumendis nõutud miinimumkonsortiumiga on edukat taotlust keeruline kirjutada, mis omakorda tähendab, et juunikuine taotluste esitamise tähtaeg on kohe käes ja on aeg asuda partnereid otsima ja projekte koostama! 2009. aasta tööprogrammiga on võimalik lähemalt tutvuda aadressil

http://ec.europa.eu/information_society/activities/ict_psp/index_en.htm.

Eesti partnerite osalemise toetamine

Eesti huve CIP IST PSP programmis esindab Majandus- ja Kommunikatsiooniministerium. Koostöös ministeeriumiga on olnud riiklik kontaktpunkt (NCP) Invent Baltics OÜ¹. Huvilistel on võimalik taotluse ettevalmistamisel nõu saamiseks pöörduda Invent Baltics OÜ konsultantide poole.

¹ <http://www.invent.ee>